

ΠΡΟΣ ΤΟ ΙΑ΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΜΕ ΘΕΜΑ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» (19.10.2009)

20/10/2009

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΙΑ΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
ΜΕ ΘΕΜΑ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» (19.10.2009)

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ έχει χαρακτηριστεί από πολλούς Έλληνες και ξένους, Όρθοδόξους και έτεροδόξους, ως λειτουργική Έκκλησία, γεγονός που συνιστά την ουσία της πνευματικής ζωής της και την έκφρασή της. Τά πάντα στην Όρθόδοξη Έκκλησία έχουν στόχο «τήν κοινωνία της κτίσεως μετά του Θεού εν Αγίω Πνεύματι», ώστε να γίνει μία «εὐλογημένη Βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος», Βασιλεία της «χάριτος του Κυρίου ήμων Ίησού Χριστού και της αγάπης του Θεού και Πατρός και της κοινωνίας του Αγίου Πνεύματος», κατά πώς όρίζεται από τον Απόστολο Παῦλο στην Β΄ Πρός Κορινθίους Έπιστολή του (13,13).

Η Όρθόδοξη Έκκλησία αποτελεί μία συνεχή και αδιάλειπτη κοινωνία Θεού και ανθρώπου, που κορυφώνεται και συγκεφαλαιώνεται όλη ή δη-μιούργια με τον Θεό. Αυτός είναι ο κατεξοχήν προορισμός της επί γης ζωής κάθε ανθρώπου, που έχει σαν βάση τή λειτουργική - ευχαριστιακή ζωή της Έκκλησίας.

Ό πιστός δέχεται τά πάντα, και την προσωπική του ύπαρξη και τον κό-σμο της δημιουργίας, ως δωρεά της χάριτος, της αγάπης και της αγαθότητας του Θεού και αισθάνεται τότε την ανάγκη να τά αναφέρει και πάλι «μετ' ευχαριστίας» προς Έκείνον ως λατρεία, για να γίνει στή συνέχεια και αυτή ή προσφορά χαρισματική άντιμετάδοση του Θεού στον άνθρωπο με τή θεία χάρη για ζωή αληθινή, αιώνια και άθάνατη. Θεολογικότατα και αυτονόητα ό λειτουργός διακηρύσσει, έξ όνόματος του ευχαριστιακού σώματος του Χριστού, κατά την πιο κορυφαία στιγμή της θείας Λειτουργίας ότι «τά σά έκ των σών σοί προσφέρωμεν κατά πάντα και διά πάντα».

* * *

Ό ευχαριστιακός αυτός τρόπος του ανθρώπου, δηλαδή της αναφορᾶς τόσο της δικής του ύπαρξης όσο και του κόσμου όλόκληρου προς τον Θεό, δι-ακόπηκε, παραμορφώθηκε και διαστράφηκε σε παραλειτοργία και ό ίδιος υπέπεσε στο νόμο της φθορᾶς και της δουλείας. Αυτονόητο είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει αληθινή ζωή και αυθεντική εν έλευθερία ανθρώπινη ύπαρξη έξω από τον ευχαριστιακό τρόπο λειτουργίας της. Με την άμαρτία του ό άνθρωπος περιέπεσε από την «κατά φύσιν» στην «παρά φύσιν» κατά-σταση, μακριά από την έλεύθερη αγαπητική και ευχαριστιακή λειτουργία του προς τον φιλόανθρωπο Θεό, που είχε ως συνέπεια τή δουλεία του στα δε-σμά των σαρκικῶν ήδονῶν και επιθυμιῶν, σε μία ζωή θανατερή, με τελική κατάληξη τον πνευματικό και αιώνιο θάνατό του.

Άν και αυτός ήταν ό κληρος του ανθρώπου μετά την πτώση του γενάρχη του ανθρώπινου γένους, ό Θεός δεν έγκατέλειψε τον άνθρωπο. Με τή σάρ-κωση του Υιού και Λόγου του Θεού πραγματοποίησε και θεμελίωσε τή «δευ-τέρα κοινωνία του με τον άνθρωπο», κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο. Ξεπέρασε αυτή όχι μόνο την πτώση του ανθρώπου, αλλά και εκείνη την πρώτη λειτουργία της κτίσεως, καθώς ό αγαθός Θεός χάρισε διά του μυστη-ρίου της Έκκλησίας και της μετοχής των πιστών στή λειτουργική της ζωή την αληθινή κοινωνία Θεού και ανθρώπων. Ίδιαίτερα δέ με τή θεία Ευχαριστία, ή όποία είναι ή «έν Πνεύματι Αγίω» λειτουργία της θεοκλήτου συνάξεως και συνόδου του λαού του Θεού, τό Άγιο Πνεῦμα «πᾶσαν πληροῖ τήν πνευματικήν και υπερφυᾶ οικονομίαν της του Θεού Λόγου σαρκώσεως» (Ιωάννου Δαμα-σκηνού, PG 95, 408e).

Πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεῖ ότι στή θεία Λειτουργία, όπως και σε κάθε λειτουργική πράξη, τάξη και λατρεία της Έκκλησίας μας, τό Άγιο Πνεῦμα ενεργεί τά πάντα. Διά της επικλήσεως και έπιφοιτήσεώς του κάθε τι τό υλικό πνευματοποιείται, όχι με την έννοια της εξαύλωσης ή αποῦλοποίησης ή πνευματικοποίησης,

ἀλλά μέ τήν ἔννοια ὅτι ταῦτα πληροῦνται μέ τή θεία καί θεοποιό χάρη τοῦ Θεοῦ. «Ἡ τῆς Ἐκκλησίας διακόσμησης οὐχί σαφῶς καί ἀναντίρρητως διά τοῦ Πνεύματος ἐνεργεῖται;», διερωτᾶται ὁ Μέγας Βασίλειος, καί προσθέτει στή συνέχεια: «Αὕτη γάρ ἡ τάξις (ἐν Ἐκκλησίᾳ), κατά τήν διαίρεσιν τῶν ἐκ τοῦ Πνεύματος δωρεῶν διατέτακται» (Περί Ἁγίου Πνεύματος, 39, SChr. 17, 254).

Στόχος ἐπομένως τῆς λειτουργικῆς πράξεως καί ζωῆς δέν εἶναι τό νά κα-ταστῆ ἡ ζωή τοῦ χριστιανοῦ ἠθική ἢ διανοητικά ἀνώτερη ἢ καί ἰδανική, ἢ ὅποια θά ἐξαντλεῖται μόνο στίς ψυχικές, ἐνδοκοσμικές πραγματικότητες καί δραστηριότητες, γυμνή ἀπό τή χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀντιθέτως μιά ζωή ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διά Πνεύματος Ἁγίου. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ πνευματική ζωή τῶν πιστῶν, ἐν τῷ Χριστῷ καί ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, συνίσταται στή συσταύρωσή τους μετά τοῦ Χριστοῦ καί στή συνανάστασή τους μετ' Αὐτοῦ (Ρωμ. 6,14), κατά τή χριστολογική διατύπωση τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Λειτουργίας ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο.

Ἀντίστοιχα, ὁ ὅσιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης ἐπισημαίνει καί συνιστᾷ τοῦτο: «Τάς μεθελικιώσας πάσας τάς ἐν Χριστῷ φθάσαι πᾶς τις ὀφείλει ὁ βαπτισθείς ἐν Χριστῷ. Προεῖληφε γάρ τήν τούτων δύναμιν καί διά τῶν ἐντολῶν ταύτας εὐρεῖν καί μαθεῖν δύναται» (Φιλοκαλία, τ. Δ', σ. 63).

* * *

Ἀναμφισβήτητα ἡ λειτουργική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι θεμέλιο καί πηγή σταδιακῆς πνευματικῆς ὠριμότητος καί ἀληθινῆς ἀγωγῆς τῶν πιστῶν. Μέ τόν τρόπο αὐτό γίνεται καί ὁ λοιπός βίος καρπός καί προέκταση τῆς «ἐνιαίας ζωῆς τοῦ Χριστοῦ ἐν τοῖς πιστοῖς καί τῶν πιστῶν ἐν τῷ Χριστῷ», κα-τά τή δόκιμη θεολογική ἔκφραση. Δημιουργεῖται αὐτονόητα τό λειτουργικό - ἀσκητικό ἦθος τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας σύμφωνα μέ τό ὅποιο, καί ὅπως διατρανώνει ὁ ἅγιος Μεθόδιος Ὀλύμπου, «οἰονεῖ Χριστῶν γεγονότων τῶν πιστῶν κατά μετουσίαν τοῦ Πνεύματος» (Συμπόσιον, 8, 9. ΒΕΠΕΣ 18).

Συνεπῶς, τά καλά ἔργα καί τά ὅποια ἐλάχιστα κατορθώματα ἢ ἀρετές τῆς ψυχῆς χαρακτηρίζονται καί θεωροῦνται ὡς πνευματικοί καρποί, ἀληθινά ἀποτελέσματα τῆς ἐνέργειας καί τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διά τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἀνθρώπου στήν ἀληθινή ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λατρεία τοῦ ζῶντος Θεοῦ.

Ἔχω τήν πεποίθηση, λοιπόν, ὅτι αὐτές οἱ ἀλήθειες τόσο σέ θεολογικό ὅσο καί σέ πρακτικό ἐπίπεδο θά ἀναδειχθοῦν σέ αὐτό τό Πανελλήνιο Συ-μπόσιο, πού ἔχει ὡς κεντρικό θέμα προβληματισμοῦ τή «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΓΩΓΗ-ΓΗ». Καί μέ τίς σκέψεις αὐτές κηρύσσω τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συ-μποσίου, εὐχόμενος σ' ὅλους σας «πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθεν καταβαῖνον ἀπό τοῦ πατρὸς τῶν φώτων» (Ἰακ. 1,17).

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ